

Retningslinjer for verdsetting og innberetning av ikke-monetære bidrag **Retningslinjer for innberetning av politiske og forretningsmessige avtaler med bidragsyter**

Retningslinjene er gitt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 3,4, 2020 og gjelder politiske partier som er registrert etter partiloven (lov 17.6.2005 nr. 102) kapittel 2 og partiledde av slike partier. Retningslinjene er bl.a. basert på merknadene i forarbeidene til partiloven, særlig Ot.prp. nr. 84 (2004-2005). Retningslinjene erstatter retningslinjer av 28.2.2011 om samme tema fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Retningslinjenes formål er å klargjøre hvordan ikke-monetære bidrag som er regulert i partiloven § 19 tredje til femte ledd, skal verdsettes, regnskapsføres og innberettes til SSB. Videre er formålet med retningslinjene å klargjøre hvordan partiloven er å forstå når det gjelder innsyn i skriftlige avtaler med bidragsytere.

1. Ikke-monetære bidrag

Definisjon

Med "ikke-monetære bidrag" menes bidrag eller gaver i form av verdigjenstander, varer eller tjenester. For å kunne avgjøre om slike bidrag er rapporteringspliktige etter reglene i partiloven § 18 fjerde ledd og/eller § 20 første ledd, skal partier og partiledde bygge verdsettingen på disse retningslinjene.

”Ikke-monetære bidrag” er alle andre bidrag enn penger dersom ytelsen har en markedsverdi eller innebærer en velgjerning eller tjeneste som vanligvis gjøres opp i penger. Ikke-monetære bidrag regnes i utgangspunktet som rapporteringspliktig inntekt for partiet på lik linje med bidrag i penger hvis disse bidragene overstiger terskelverdiene i lovbestemmelsene nevnt over.

Når plikten til regnskapsførsel og innberetning oppstår

Pengebidrag og ikke-monetære bidrag fra samme bidragsyter skal regnes sammen når en vurderer om beløpsgrensene er overskredet. Det samme gjelder dersom samme bidragsyter har gitt både penger og et eller flere ikke-monetære bidrag.

Dersom et fylkesledd for eksempel mottar et pengebidrag på 14 000 kroner og et ikke-monetært bidrag til en verdi av 9 500 kroner fra én og samme bidragsyter (dvs en samlet verdi på mer enn 23 000 kroner), vil bidraget utløse særskilt regnskaps- og innberetningsplikt etter reglene i partiloven § 18 første ledd.

Plikten til innberetning gjelder når ikke-monetære bidrag fra én og samme bidragsyter i løpet av regnskapsåret samlet overstiger beløpsgrensene i partiloven § 20 første ledd. For kommuneledd innebærer dette at ikke-monetære bidrag (og eventuelle pengebidrag) som til sammen utgjør en verdi av 12 000 kroner eller mer fra én og samme bidragsyter, skal regnskapsføres og innberettes. For partiledde på fylkeskommunalt nivå, herunder fylkesungsdomsledd, skal ikke-monetære bidrag (og eventuelle pengebidrag) fra én og samme bidragsyter som til sammen utgjør en verdi av 23 000 kroner eller mer, regnskapsføres og innberettes. For partiledde på sentralt nivå, herunder sentral ungdomsorganisasjon, skal ikke-

monetære bidrag (og eventuelle pengebidrag) fra én og samme bidragsyter som til sammen utgjør en verdi av 35 000 kroner eller mer, regnskapsføres og innberettes.

For ikke-monetære bidrag som i løpet av valgåret mottas før valget, er grensen for særskilt innberetningsplikt 10 000 kroner, jf partiloven § 18 fjerde ledd.

Hvis ovennevnte terskelverdier i partiloven § 20 er overskredet, skal partiet eller partiledet gjøre følgende:

1. Bokføre bidraget som inntekt i resultatregnskapet under "Bidrag fra andre", jf partilovforskriften § 3-6
2. Særskilt oppgi verdien av bidraget i noter til regnskapet og i SSBs innberetningsskjema, jf partilovforskriften §§ 3-8 og 3-9. Hvis bidragsyteren er en fysisk person, skal bidragsyters navn og bostedskommune oppgis i tillegg. Hvis bidragsyteren er en juridisk person (foretak, organisasjon o.l.), skal navn og postadresse oppgis i tillegg til verdien av bidraget.

(Når det gjelder den tekniske regnskapsførselen av ikke-monetære bidrag, er det både i KMDs regnskapsmal på partiportalen.no og SSBs årlige innberetningsskjema lagt opp til at ikke-monetære bidrag *både* skal inntektsføres og kostnadsføres. Bakgrunnen for dette er følgende: Selv om partiledet har økonomiske fordeler av et ikke monetært bidrag, gjør ikke slike bidrag partiet rikere *pengemessig*. Derfor nulles ikke-monetære bidrag ut før årsresultatet beregnes.)

Hvis bidraget mottas i valgår før valg og det overskrider 10 000 kroner, skal det innberettes til SSB innen fire uker og senest innen utgangen av fredag før valgdagen. Plikten til å regnskapsføre bidraget oppstår først når bidraget overstiger 12 000 kroner.

Hvordan ikke-monetære bidrag skal verdsettes

Så langt dette er mulig skal verdifastsettelsen bygge på objektive kriterier, jf. partiloven § 19 fjerde ledd. Departementet uttalte følgende i Ot.prp. nr. 84 (2004-2005) avsnitt 7.6 side 55:

”Bidrag i form av ting skal oppgis i form av en angivelse av tingens markedsverdi. En giver som eksempelvis forærer et partilag en bruktbil, skal innberettes sammen med bilens verdi hvis denne oversiger de frie satsene i loven som gjelder for det aktuelle partilaget. Det samme gjelder kunstgjenstander eller verdipapirer av tilsvarende verdi. Ting som ikke antas å ha nevneverdig markedsverdi, eksempelvis utrangert datautstyr, brukte møbler, ting som har preg av å være «lopper» - eller ting som vanskelig kan omsettes i et marked eller hvor det er umulig å fastslå verdien, kreves ikke innberettet.”

Hvis verdigjenstanden eller varen har en markedsverdi som er enkel å observere, legges denne til grunn. Det vil f.eks. kunne gjelde bruktbiler hvor det finnes prislister som tar høyde for bilmerke, årsmodell og kilometerstand. Markeds plasser som Finn.no, Tise eller Ebay vil kunne gi grunnlag for anslag på hva et bredt spekter av verdigjenstander eller varer er verdt. For aksjer eller verdipapirer som ikke omsettes på børs eller andre markeds plasser, vil det være naturlig å legge pålydende verdi (nominell verdi) til grunn.

Er gaven en ny gjenstand, for eksempel en pc, et TV-apparat eller en kopimaskin, skal hele gavens verdi, inkludert merverdiavgift, tas med i verdivurderingen (se nærmere i pkt. 3).

2. Frivillig dugnadsarbeid kontra profesjonsartet arbeid

Verdien av frivillig dugnadsarbeid regnes ikke som rapporteringspliktig inntekt for partiet eller partiledet uansett omfang. Som dugnadsarbeid regnes enhver tjeneste eller arbeidsinnsats til partiet eller partiledet som er utført av fysiske personer ("privatpersoner") uten vederlag.

Faglig eller profesjonsartet arbeid utført gratis eller til rabattert pris av personer eller foretak som har tilsvarende arbeid som inntektsgrunnlag, regnes ikke som dugnadsarbeid. I stedet skal slike bidrag alltid regnskapsføres og innberettes særskilt til SSB som ikke-monetære bidrag, jf avsnitt 1 ovenfor. Verdien beregnes med utgangspunkt i normal markedspris for tilsvarende virksomhet.

I Ot.prp. nr. 84 (2004-2005) avsnitt 7.6 side 55 er forskjellen mellom frivillig dugnadsinnsats fra privatpersoner og gratis eller rabattert arbeid fra profesjonelle ("profesjonsartet arbeid") kommentert slik:

«Departementet vil peke på at konsekvensene av dette forslaget blir at eksempelvis en pensjonert rørlegger kan utføre gratis rørleggerarbeid for partiet uten at verdien av dette må oppgis. Det samme vil i prinsippet eksempelvis gjelde for en autorisert revisor som for tiden arbeider som snekker - og som ikke har revisorkompetansen som del av inntektsgrunnlaget. Denne kan utføre «gratis» revisorarbeid for partiet, men ikke snekkerarbeid - uten at dette må oppgis i partiets inntektsberetning.

Med privatpersoner siktes det også til partimedlemmer, uansett hvilket verv de eventuelt måtte ha i partiet. Med utgangspunkt i Datatilsynets spørsmål, vil elektriker tjenester fra et partimedlem eller dennes ektefelle/samboer/registrert partner eller andre som har dette som profesjon, ikke anses som dugnadsarbeid i partilovens forstand og derfor omfattes av innberetningskravet.»

Hvis derimot partimedlemmet er heltidsansatt i partiet og for tiden ikke har inntekter fra annet arbeid, vil denne personens arbeid eller tjenester ikke anses som dugnadsinnsats, men som arbeid for partiet. Slikt arbeid skal ikke verdsettes som "bidrag", men regnskapsføres og innberettes som lønnskostnad fra første krone, jf. partilovforskriften kapittel 3.

Videre uttaler departementet i Ot.prp. nr. 84:

«Hensikten med å legge inntektsgrunnlagskriteriet til grunn, er å lage et praktikabelt regelverk - bl.a. for at verdiangivelsen av den utførte tjenesten skal bli noenlunde korrekt. En autorisert elektriker som for tiden arbeider som elektriker, antas eksempelvis å ha bedre forutsetninger for å kunne fastsette hva tjenesten markedsmessig sett er verdt, enn andre. Alternativt kan en se dette slik at den som utfører en gratistjeneste for partiet, i stedet kunne brukt arbeidstiden sin til å utføre en tilsvarende jobb for en annen kunde, mot betaling. Det er nettopp verdien av den alternative tidsanvendelsen som i dette tilfellet skal innrapporteres - hvis denne overstiger lovens «frie» satser. Tilsvarende vil en redusert betaling eller rabatt på slike tjenester måtte oppgis i inntektsinnberetningen hvis rabatten overstiger de samme satsene.»

Heller ikke frikjøp av personer til å drive politisk arbeid i forkant av valg eller ellers, regnes som «dugnadsarbeid». Hvis en tredjepart betaler for en tjeneste som ytes til et politisk parti, skal dette regnes som et ikke-monetært bidrag etter reglene i § 19 tredje ledd. Frikjøpet skal mao regnskapsføres og innberettes særskilt hvis det overstiger terskelverdiene i § 20 første ledd eller i § 18 fjerde ledd. Jf. også Partilovnemndas tolkningsuttalelse av 29. august 2017: https://www.partilovnemnda.no/Documents/Partilovnemnda/Vedtak/2017%20-%20Tolkningsuttalelse%20-%20Plikt%20til%20å%20innrapportere%20bidrag%20gitt%20til%20partimedlemmer_kandidater%20som%20privatpersoner.pdf

3. Merverdiavgift

I veileder/merknader til partilovforskriften kapittel 3, 4 og 5 (jf <https://lovdata.no/static/SF/sf-20140205-0107-01-03.pdf?timestamp=1579568782000>) legger departementet til grunn at for ikke-monetære gaver i form av tjenester, skal merverdiavgift som hovedregel også inngå i verdien. I praksis innebærer dette at partiledet skal oppgi den fulle verdien det hadde måttet betale om det hadde kjøpt tjenesten selv (for eksempel flyreiser). Når verdien av en ikke-monetær gave eller tjeneste er lett å observere i markedet og faktisk er avgiftsbelagt, vil verdsettingen være særlig enkel og merverdiavgift skal alltid inngå.

I Ot.prp. nr. 84 (2004-2005) vurderte departementet denne problemstillingen og kom da til at merverdiavgift kan holdes utenfor verdsettingen i tilfelle der tjenestens markedsverdi er vanskelig å observere. Brukte forbruksvarer, for eksempel pc-er og mobiltelefoner, skal ikke ha merverdiavgift som del av verdien.

For bygninger, hytter ol. tas alle offentlige avgifter knyttet til selve overdragelsen med i verddivurderingen: Unntaket er hvis avgiftene eller gebyrene dekkes av partiet selv.

4. Politiske og forretningsmessige avtaler med bidragsyter

Ifølge partiloven § 20 annet ledd skal den årlige innberetningen til SSB gi opplysninger om alle skriftlige avtaler som partiorganisasjonen har inngått med eventuelle bidragsytere – både forretningsmessige og andre avtaler. Loven gjør ingen avgrensning mht bidragets størrelse. Departementet legger derfor til grunn at plikten til å opplyse om forekomst av avtaler med bidragsytere gjelder uansett bidragets størrelse og form, mao også når bidragsyter/avtalepart har ytt et pengebidrag/ikke-monetært bidrag under terskelverdien i § 20 første ledd.

Ifølge partiloven § 23 plikter partiet eller partiledet på forespørsel å gi enhver innsyn i avtaler inngått med bidragsyter.

I Ot.prp. nr. 84 (2004.2005) avsnitt 6.4 side 40 uttaler departementet:

«I utgangspunktet kunne en tenke seg at innsynsretten burde begrenses til avtaler som konkret gjelder eller omhandler bidragsyters støtte til partiet – dvs. avtaler hvor beløp klart framgår, og at øvrige avtaler som partiet eventuelt måtte ha inngått med bidragsyter, ikke bør omfattes av opplysningsplikten eller innsynsretten. Departementet mener dette vil bli en for snever avgrensning av loven. I tillegg til avtaler om forhold som omhandler økonomiske vederlag, kan det inngås avtaler som regulerer partiets gjenytelser til bidragsyter eller annen avtalepart. Med en slik snever definisjon, vil avtaler av sistnevnte kategori falle utenfor innberetningsplikten og innsynsretten.»

Dette innebærer at enhver skriftlig avtale med en eller flere bidragsytere, uansett innhold, omfattes av opplysningsplikt både i regnskapet og i den årlige innberetningen til SSB. Begge steder skal det innarbeides opplysninger om at avtalen eksisterer, og om bidragsyterens (avtalepartens) navn og bostedskommune/postadresse. Dessuten har enhver som måtte ønske det, på forespørsel rett til innsyn i selve avtalen.

I proposisjonen heter det videre:

«Departementet går derfor inn for at det i inntektsberetningen (nå innberetningen) skal gis opplysninger om alle avtaler som partiorganisasjonen har inngått med eventuelle bidragsytere – både forretningsmessige og andre avtaler. Departementet ser at dette rent teknisk kan gjøres ved en avkrysningsrubrikk eventuelt i kombinasjon med et eget spesifikasjonsfelt i de årlige innberetningene. Videre plikter partiene å gi offentligheten innsyn i slike avtaler på forespørsel. Det vises til § 21 i lovforslaget.»

I merknadene til partiloven § 23 (da: § 21) uttaler departementet (Ot.prp. nr. 84 side 82):

”Partiet eller partiledet skal her angi om det er inngått avtaler av noe slag med noen av dem som har gitt økonomiske bidrag til partiet og som faller inn under definisjonen av inntekt etter § 19. Det må eventuelt også oppgis hvem av bidragsyterne det er inngått avtaler med. Det er en forutsetning at avtalen foreligger skriftlig, slik at det vil være mulig å praktisere regelen om innsyn. Det legges til grunn at hvem som helst vil ha rett til innsyn i eventuelle avtaler det er gitt erklæring om, dersom det fremsettes krav om det. Det presiseres at erklæringen kun gjelder avtaler inngått med bidragsyter som har støttet partiet økonomisk, og der bidrag(ene) defineres som ”inntekt” etter § 19 i denne loven.”